

XLVII OLIMPIADA GEOGRAFICZNA

Zawody II stopnia pisemne – podejście 1

Zadanie 1

Uzupełnij poniższy tekst, wpisując w wykropkowane miejsca poprawne odpowiedzi lub podkreślając jedną spośród podanych propozycji odpowiedzi (tylko jedna jest poprawna).

- A. Przyjmuje się, że (zgodnie z kryterium minimalnej deniwelacji względnej, która wynosi 500 m) na Ziemi znajduje się 14 szczytów o wysokości co najmniej 8000 m n.p.m. (tzw. ośmiotysięczników). Wszystkie z nich zlokalizowane są w dwóch łańcuchach górskich: 10 szczytów w, a pozostałe 4 w (*wpisz nazwy łańcuchów górskich*). Szczyty te znajdują się na obszarze Chin, Nepalu oraz (*Afganistanu i Pakistanu / Bhutanu i Indii / Bhutanu i Pakistanu / Indii i Pakistanu*), uwzględniając szczyty zlokalizowane na granicy państwowej.
- B. Dzisiaj, czyli w dniu zawodów Olimpiady Geograficznej, (*dokonano już zimowych wejść na wszystkie ośmiotysięczniki / ośmiotysięcznikiem niezdoitym zimą pozostaje Broad Peak / ośmiotysięcznikiem niezdoitym zimą pozostaje K2 / ośmiotysięcznikiem niezdoitym zimą pozostaje Nanga Parbat*). Wiele sukcesów w zdobywaniu ośmiotysięczników, zwłaszcza w zimie, mają Polacy. Drugą osobą na świecie, która stanęła na szczycie wszystkich 14 ośmiotysięczników był/-a (*Leszek Cichy / Jerzy Kukuczka / Wanda Rutkiewicz / Krzysztof Wielicki*).
- C. Wszystkie szczyty ośmiotysięczników znajdują się w tzw. strefie śmierci z uwagi na niesprzyjające człowiekowi warunki do życia. Poza mrozem i silnym wiatrem, na tej wysokości panuje niskie ciśnienie atmosferyczne, które na szczycie Mount Everest wynosi około (*100 / 300 / 600 / 900*) hPa. Udział tlenu w składzie atmosfery na najwyższym szczycie Ziemi, w porównaniu do warunków panujących na poziomie morza, jest (*mniejszy o około 60% / mniejszy o około 30% / taki sam / większy o około 10%*).

Zadanie 2

Do podanych w tabeli danych dopasuj nazwy archipelagów. Odpowiedzi wybierz spośród poniższych.
Baleary, Filipiny, Galapagos, Hawaje, Nowa Zelandia

Nazwa archipelagu	Udział (%) powierzchni największej wyspy archipelagu w powierzchni lądowej całego archipelagu	Średnia gęstość zaludnienia archipelagu (osób/km ²)
	73	238
	57	4
	37	363
	37	50

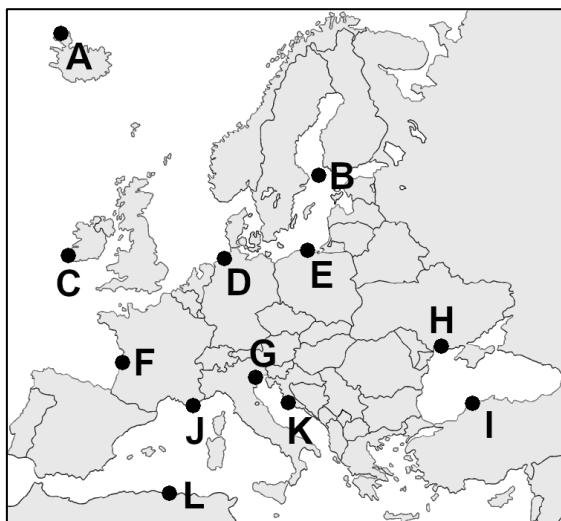
Zadanie 3

Do znajdujących się w poniższej tabeli nazw rodzajów wybrzeża morskiego przyporządkuj odpowiedni opis procesu powstawania wybrzeża (wpisz osiem wybranych liczb spośród 1-9), a także odpowiedni fragment wybrzeża Europy (patrz mapa poniżej tabeli; wpisz sześć wybranych liter spośród A-L).

Opis procesu powstawania wybrzeża:

1. Fale morskie usypują równoległy do płaskiego, niskiego brzegu wał piaszczysty, który odcina płytką, słabo zasoloną zatokę morską.
2. Materiał niesiony przez rzeki o lejkowatych ujściach osiada na linii wybrzeża, a wraz z niesionym przez wody morskie piaskiem tworzy wał, który tamuje, a z czasem zamyka odpływ wód rzecznych.
3. Obszary górzyste rozcięte głębokimi dolinami rzecznyymi są zalewane przez wody morskie, skutkiem czego powstają głębokie, prostopadłe do brzegu zatoki.
4. Prądy morskie, płynące w jednym kierunku, wzdłuż brzegu, usypują wąskie piaszczyste półwyspy, które w końcowej fazie rozwoju odcinają przybrzeżne jeziora.
5. W klimacie gorącym, w strefie pływów i przy małej sile fal, korzenie słonolubnych roślin tworzą płataninę, w której gromadzą się osady.
6. W strefie zwrotnikowej narastające szkieleciki osiadłych organizmów morskich, tworzą konstrukcje brzegowe i wyspy przybrzeżne.
7. Wody morskie zalewają głębokie i długie doliny polodowcowe, rozcinające obszary górzyste, doprowadzając do powstania prostopadłych do brzegu, długich zatok o stromych ścianach.
8. Wody morskie zatapiają równoległe do linii brzegowej pasma górskie.
9. Wyglądzone przez lodowce obszary skaliste w formie pagórków, są częściowo zalewane przez wody morskie, doprowadzając do powstania licznych wysp.

Rodzaj wybrzeża morskiego	Opis procesu powstawania wybrzeża (wpisz <u>osiem</u> liczb spośród 1-9)	Lokalizacja wybrzeża (wpisz <u>sześć</u> liter spośród A-L)
dalmatyńskie		
fjordowe		
koralowe		
lagunowe		
limanowe		
namorzynowe		
riasowe		
szkierowe		

Zadanie 4

Uzupełnij poniższy tekst, podkreślając jedną spośród podanych propozycji odpowiedzi (tylko jedna jest poprawna).

- A. Procesy krasowe polegają głównie na rozpuszczaniu skał przez wodę. Krasowieniu ulegają najczęściej skały węglanowe, w tym (*dolomity / gnejsy / granity / kwarcyty*), ale też ewaporaty, w tym (*boksyty / gipsy / lessy / mułowce*). Obecność CO₂ w wodzie (*przyspiesza / spowalnia / nie wpływa na*) intensywność procesów krasowych. Obecność SiO₂ w wodzie (*przyspiesza / spowalnia / nie wpływa na*) intensywność procesów krasowych. W Polsce jest (*kilkanaście / kilkadziesiąt / kilkaset / ponad tysiąc*) zinwentaryzowanych jaskiń krasowych, z czego najwięcej na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej i w (*Beskidzie Wyspowym / Bieszczadach / Pieninach / Tatrach*).
- B. Przedstawicielami fauny jaskiniowej są nietoperze. Zwierzęta te w jaskiniach (*chowają się w czasie niesprzyjającej pogody / pozostają przez całe życie / spędzają noc, a w dzień wylatują / zimują hibernując*). Do ptaków zamieszkujących jaskinie zalicza się (*dzięcioły / jastrzębie / sowy / szpaki*). W namuliskach, czyli osadach nagromadzonych na dnie jaskiń, znajdują się kości zwierząt należących zarówno do gatunków współcześnie żyjących, jak i do gatunków wymarłych. Wśród wymarłych ssaków, nazywanych jaskiniowymi, nie ma gatunku (*hiena jaskiniowa / lew jaskiniowy / mamut jaskiniowy / niedźwiedź jaskiniowy*). Cennym źródłem informacji o zwierzętach żyjących w czasach prehistorycznych są także malowidła naskalne. Dzięki malowidłom z jaskiń we Francji i Hiszpanii wiadomo, że na tym obszarze w przeszłości żyły m.in. (*kangury / lamy / lemury / nosorożce*).

Zadanie 5

Do podanych w tabeli typowych uwarunkowań siedliskowych oraz dominujących gatunków drzew i krzewów dopasuj typ zbiorowiska leśnego. Odpowiedzi wybierz spośród poniższych.

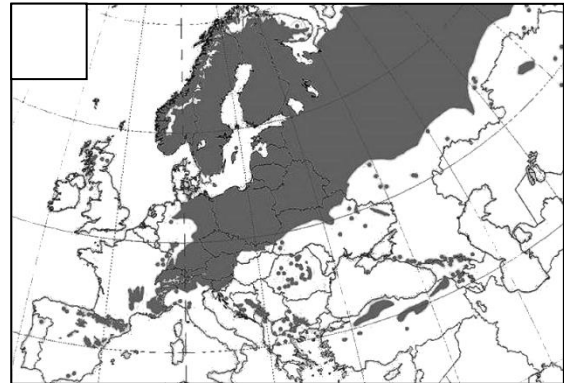
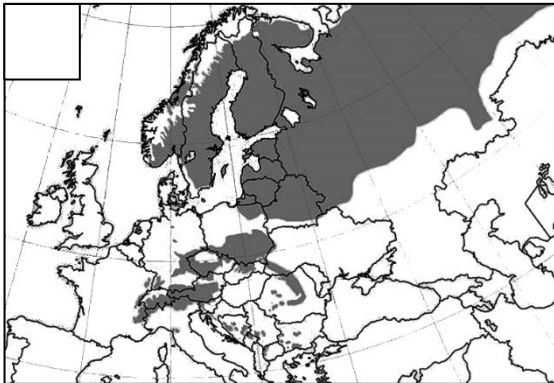
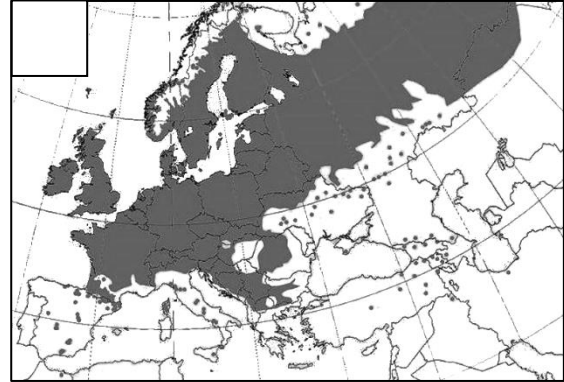
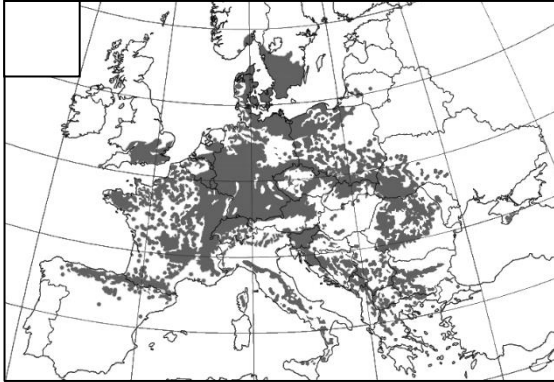
bór bagienny, bór suchy, brzezina, grąd, łęg, ols

Nazwa zbiorowiska	Miejsce w krajobrazie	Warunki siedliskowe	Dominujące gatunki drzew i krzewów
	równiny zalewowe dolin wielkich rzek na niżu i wyżynach	mady i piaszczyste aluwia związane z okresowym zalewem	wierzba biała, wierzba krucha, topola biała, jeżyna popielica
	obniżenia terenu, często obrzeża zarastających jezior na niżu, wyżynach i pogórzu	ubogie torfy wysokie o wysokim poziomie wód gruntowych pochodzenia głównie opadowego	sosna zwyczajna, borówka bagienna, bagno zwyczajne
	tereny płaskie i niezabagnione obniżenia, wzniesienia morenowe, zbocza na niżu, wyżynach i pogórzu	piaski gliniaste i gliny, gleby średnio zasobne i zasobne, świeże i wilgotne	dąb szypułkowy, grab pospolity, lipa drobnolistna, leszczyna pospolita
	szczyty wydmy na niżu	gruboziarniste piaski luźne, wyjątkowo niski poziom wód gruntowych	sosna zwyczajna, jałowiec pospolity
	zabagnione obniżenia na wyżynach i niżu	żyźne i średnio żyźne torfy niskie, woda stagnuje na powierzchni w czasie roztopów i powodzi, w czasie suszy teren pozostaje błotnisty	olsza czarna, porzecznica czarna

Zadanie 6

Na poniższych mapach przedstawiono naturalne zasięgi występowania 4 gatunków drzew. W kwadrat w lewym górnym rogu każdej z map wpisz odpowiednią literę (A-E), wybierając spośród poniższych.

- A – brzoza brodawkowata B – buk pospolity C – modrzew europejski
D – sosna zwyczajna E – świerk pospolity

źródło: www.euforgen.org

Zadanie 7

Na podstawie poniższych opisów rozpoznaj gatunki zwierząt zagrożonych wyginięciem, podkreślając jedną spośród podanych propozycji odpowiedzi (tylko jedna jest poprawna).

- A. Zasiadła przybrzeżne wody oceanów tropikalnych. Jest gatunkiem migrującym. Do rozrodu potrzebuje piaszczystych plaż. Żywi się gąbkami, mięczakami, skorupiakami, rybami i pokarmem roślinnym. Zagrożony przez rybołówstwo, kłusownictwo, zbieranie jaj oraz utratę i degradację siedlisk. To zwierzę to (kajman okularowy / rekin wielorybi / wargacz garbogłowy / żółw szylkretowy).
- B. Obecnie występuje w Azji południowej i wschodniej, w małych, izolowanych populacjach. Zajmuje różnorodne siedliska – od wiecznie zielonych lasów deszczowych po tajgę. Preferuje tereny z dostępem do wody, gęsto porośnięte wysoką roślinnością. W wyniku nieodpowiedzialnej, rabunkowej gospodarki człowieka, liczba osobników tego gatunku żyjących na wolności spadła od 1900 r. o około 95%. To zwierzę to (jak zwyczajny / koń Przewalskiego / pandka ruda / tygrys azjatycki).
- C. Zamieszkuje obszary na półkuli północnej i południowej. Poluje stadami (często wraz z kormoranami nietłymi), głównie na ryby w zimnych, niezbyt głębokich wodach blisko brzegu. Szacuje się, że populacja obecnie wynosi mniej niż 2000 osobników. Zagrożenie wynika z obecności innych zwierząt, a zwłaszcza zmian klimatycznych. To zwierzę to (kondor wielki / orka oceaniczna / pingwin równikowy / płetwal błękitny).